

Tytułem wstępu

Zapraszamy serdecznie do zapoznania się z kolejnym numerem *Studia Scandinavica*. W tegorocznej edycji czasopisma znalazło się siedem artykułów, które powstały w wyniku udziału ich autorów w międzynarodowej konferencji *Cultural and Social changes in Post-War Scandinavia and their reflection in contemporary literature, film and arts* zorganizowanej w dniach 25–27.10.2023 roku w Wyższej Szkole Europejskiej im. ks. J. Tischnera w Krakowie (od października 2024 roku USWPS). Krakowska konferencja miała interdyscyplinarny charakter i zgromadziła badaczy skandynawistów z 11 krajów europejskich: Polski, Litwy, Czech, Węgier, Norwegii, Włoch, Szwajcarii, Szwecji, Danii, Finlandii i Szkocji. Oprócz 21 prelegentów wzięło w niej udział liczne grono uczestników z kraju i z zagranicy, żywo komentujących kolejne wystąpienia. Konferencji przysłuchiwali się też studenci krakowskiej uczelni. Uczestnicy byli bardzo zadowoleni z jej przebiegu i panującej atmosfery, całe wydarzenie zaś uznano za sukces rozumu i nauki, a także wzajemnej przyjaźni. Uczestnicy wyrazili nadzieję, że przedsięwzięcie to zapoczątkowuje tradycję organizowania kolejnych międzynarodowych konferencji skandynawistycznych na krakowskiej uczelni. Poruszane w czasie obrad zagadnienia wpisywały się w takie dziedziny nauki, jak: językoznawstwo, literaturoznawstwo, kulturoznawstwo, a także socjologia oraz zarządzanie.

Konferencja ta była pierwszym tego rodzaju naukowym wydarzeniem w historii WSE oraz drugim w akademickiej historii Krakowa w XXI wieku. Stała się okazją do prezentacji bardzo ciekawych i ważnych tematów badawczych, wymiany wzajemnych myśli oraz zacieśnienia relacji naukowych i osobistych. Wśród uczestników konferencji, których teksty naukowe prezentujemy w tegorocznej odsłonie naszego periodyku, są: Piotr Garbacz, Madelen Brovold, Sonia Ławniczak, Elina Arminen, Paweł Szkołut, Adéla Ficova oraz Sylwia Hlebowicz. Opublikowanie kolejnych tekstów naukowych autorstwa uczestników tego wydarzenia zaplanowano na przyszły rok.

Jedną z osób uczestniczących w konferencji był śp. Jan Dłask (1973–2023), filolog i wykładowca z Katedry Fennistyki Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Karola w Pradze, który wygłosił referat pt. „The 1980s and the AIDS Disease. A Textual Analysis of the Motif of AIDS in Christer Kihlman's Novel *The Downfall of Gerdt Bladh* (1987)”. Zamierzał go również opublikować w formie artykułu, jednak los chciał inaczej. Jan Dłask stał się ofiarą zamachu terrorystycznego na uniwersytecie

w Pradze 21 grudnia 2023 roku. Był on skandynawistą z dużym dorobkiem naukowym, cieszył się uznaniem środowiska akademickiego, a krakowska konferencja była ostatnią w jego życiu. Będziemy o nim zawsze pamiętać.

Na niniejszą edycję *Studia Scandinavica* składa się pięć działów tematycznych będących odzwierciedleniem multidyscyplinarności w badaniach skandynawistycznych lub – w szerszej perspektywie – nordyckich. Sekcję językoznawczą otwiera tekst Piotra Garbacza poświęcony rewitalizacji języka elfdalskiego z terenów północnej Szwecji, narzecz, którego oficjalna ortografia została opublikowana zaledwie kilkanaście lat temu. Rzeczywistość językowa dalekiej Północy stoi także w centrum zainteresowań Tomáša Bratiny, który analizuje system przypadków w języku saamskim z obszaru środkowego Finnmarku. Podsumowanie sekcji stanowi tekst Geira Limy o konstrukcjach współorzeczeniowych w języku norweskim.

Część literaturoznawczą rozpoczyna artykuł Madelen Brovold o pamięci we współczesnej literaturze norwesko-żydowskiej. Temat Holocaustu eksploruje również Sonia Ławniczak w tekście o reportażu literackim Elisabeth Åsbrink. Następnie Czytelnik ma możliwość zapoznać się z artykułem Luki Živkovića o norweskiej literaturze obrazkowej w kontekście postpandemicznym, a także z dwoma tekstami z zakresu literatury fińskiej – autorstwa Laury Santoo i Eliny Arminen, kolejno o karnawalizacji w komiksie oraz zależnościach między naturą i kulturą w powieści Anni Kytömäki. Dział literacki kończy refleksja nad norweską powieścią drogi Pawła Szkołuta.

Trzeci segment bieżącego numeru to „Kultura i społeczeństwo”. Znajdą w nim Państwo rozważania Adéli Ficovej nad współczesnym kinem norweskim poruszającym tematykę okupacyjną oraz artykuł Sylwii Hlebowicz o pracy norweskiej Komisji Prawdy i Pojednania do spraw zadośćuczynienia mniejszości saamskiej i kweńskiej.

Jak co roku na łamach naszego czasopisma pojawiają się także recenzje poświęcone najnowszym publikacjom okołonordyckim: Paul-Daniel Golban recenzuje dla nas książkę o tłumaczeniach prozy Erlenda Loe na język rumuński, a Călina-Maria Moldovan przygląda się monografii *Ecocriticism and Old Norse Studies. Nature and the Environment in Old Norse Literature and Culture* autorstwa Reinharda Henninga, Emily Lethbridge i Michaela Schultego. Wśród recenzji znajdziemy również teksty Marii Sibińskiej o książce Sylwii Hlebowicz *Kweńskie przebudzenie* i Marty Skorek o książce *Dzieci polskich imigrantów w Norwegii* Stelli Strzemeckiej. Sekcję tę zamykają recenzje swoistego dyptyku autorstwa Hanny Dymel-Trzebiatowskiej poświęconego bohaterom książek Tove Jansson: Jørgen Veisland przybliży nam książkę zatytułowaną *Philosophical and Translatological Wanderings in Moominvalley*, a Mariusz Jakimowicz pisze o *Przechadzkach po Dolinie Muminków*. Obie publikacje Hanny Dymel-Trzebiatowskiej (i poświęcone im recenzje) można potraktować jako zapowiedź przypadającego w 2025 roku jubileuszu literackich narodzin Muminków.

Ostatni dział najnowszego numeru otwiera komunikat Halldóry Jónsdóttir i Þórdís Úlfarsdóttir ze Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum (Árni Magnússon Institute for Icelandic Studies) dotyczący nowego słownika islandzko-polskiego. Zdecydowaliśmy się opublikować go w dwóch językach: polskim oraz islandzkim, aby podkreślić interkulturowy charakter przedsięwzięcia opisywanego przez islandzkie leksykografki. Dział zamykają relacje Mariusza Jakimowicza z wystawy *Edvard Munch. Drżąca ziemia* oraz Romana Kraińskiego z 24. edycji Festiwalu Filmu Niemego w Krakowie, którego temat główny stanowiła kinematografia Północy.

Tegoroczny numer *Studia Scandinavica* powstał w wyniku redakcyjnej współpracy między Gdańskiem a Krakowem. Wspólnie zatem – w imieniu Redakcji – życzymy inspirującej lektury:

Maria Sibińska (Uniwersytet Gdański)

Paweł Szkołut (Uniwersytet SWPS Filia im. ks. J. Tischnera w Krakowie)

Marta Hajdyła (Uniwersytet Gdański)

Foreword

We cordially invite you to study the present issue of *Studia Scandinavica*. This year's edition of the journal includes seven articles that were created as a result of their authors' participation in the international conference *Cultural and Social changes in Post-War Scandinavia and their reflection in contemporary literature, film and arts* organized between 25–27 October, 2023, at the Tischner European University in Kraków (from October 2024 SWPS University). The Kraków conference had an interdisciplinary character in which issues in the fields of linguistics, literary studies, cultural studies, sociology and management were discussed. As well as this, it gathered together Scandinavian researchers from 11 European countries: Poland, Lithuania, the Czech Republic, Hungary, Norway, Italy, Switzerland, Sweden, Denmark, Finland and Scotland. In addition to 21 speakers, the conference was also attended by a large group of scholars from Poland and abroad who engaged in lively debate after each paper. Students of Kraków university also participated in the conference which, in terms of its content and atmosphere, as well as promotion of mutual friendship, was considered a great success by all the participants. It is hoped that this is the beginning of a tradition whereby subsequent international Scandinavian conferences will be organized at the university in Kraków.

The conference was the first scientific event of this kind in the history of the Tischner European University and the second in the academic history of Kraków in the 21st century. As such, it provided an opportunity to present important research topics, exchange mutual thoughts and strengthen scientific and personal relationships. Meanwhile, the conference participants, whose articles are presented in this year's edition of our periodical, included Piotr Garbacz, Madelen Brovold, Sonia Ławniczak, Elina Arminen, Paweł Szkołut, Adéla Ficova and Sylwia Hlebowicz, while the publication of articles by other conference participants is scheduled for next year.

One of the conference participants was the late Jan Dlask (1973–2023), philologist and lecturer at the Department of Finnish Studies, Faculty of Arts, Charles University in Prague, who delivered a lecture titled “The 1980s and the AIDS Disease. A Textual Analysis of the Motif of AIDS in Christer Kihlman's Novel *The Downfall of Gerdt Bladh* (1987).” He also intended to publish it in the form of an article, but fate had it otherwise. On December 21, 2023, Jan Dlask was the victim of a terrorist attack at the university in Prague. He was a Scandinavian scholar with extensive scientific achievements, appreciated by the scientific

and student community, while the conference in Kraków was the last he ever attended. He is forever in our thoughts.

This edition of *Studia Scandinavica* consists of five thematic sections reflecting multidisciplinary in Scandinavian studies, or – from a broader perspective – Nordic studies. The linguistics section opens with a text by Piotr Garbacz devoted to the revitalization of the Elfdal language from northern Sweden, a dialect whose official orthography was published only a dozen or so years ago. The linguistic reality of the High North is also the focus of Tomáš Bratina's interest, who analyzes the case systems of the Saami language from the central Finnmark area. The final text in this section is the article by Geir Lima on co-predicate constructions in Norwegian.

The literary section begins with an article by Madelen Brovold about memory in contemporary Norwegian-Jewish literature. The topic of the Holocaust is also explored by Sonia Ławniczak in a text about Elisabeth Åsbrink's literary reportage. Following on from this, the reader has the opportunity to read Luka Živković's article about Norwegian pictorial literature in the post-pandemic context, as well as two texts on Finnish literature – by Laura Santoo and Elina Arminen – about carnivalization in comics and the relationship between nature and culture in Anni Kytömäki's novel. The literary section ends with a reflection on the Norwegian road novel by Paweł Szkołut.

The third section of the current issue is "Culture and Society". It contains Adéla Ficova's reflections on contemporary Norwegian cinema dealing with the Nazi occupation and Sylwia Hlebowicz's article on the work of Norway's Truth and Reconciliation Commission for the compensation of the Saami and Kven minorities.

As with every year, the journal includes reviews devoted to the most recent Nordic-related publications: Paul-Daniel Golban reviews a book about the translation of Erlend Loe's prose into Romanian, and Călina-Maria Moldovan looks at the monograph *Ecocriticism and Old Norse Studies. Nature and the Environment in Old Norse Literature and Culture* by Reinhard Hennig, Emily Lethbridge and Michael Schulte. The reviews section also includes texts by Maria Sibińska about Sylwia Hlebowicz's *Kweńskie przebudzenie* ("Kven awakening") and Marta Skorek about Stella Strzemecka's *Dzieci polskich imigrantów w Norwegii* ("Children of Polish immigrants in Norway"). This section ends with the reviews of two books by Hanna Dymel-Trzebiatowska that can be seen as a diptych dedicated to the characters of Tove Jansson's books: Jørgen Veisland introduces us to a book titled *Philosophical and Translatological Wanderings in Moominvalley*, and Mariusz Jakimowicz writes about *Przechadzki po Dolinie Muminków* ("Walks in the Moominvalley"). Both publications by Hanna Dymel-Trzebiatowska (and the reviews devoted to them) can be treated as an announcement of the literary anniversary in 2025 of the birth of the Moomins.

The last section of the latest issue opens with a communication from Halldóra Jónsdóttir and Þórdís Úlfarsdóttir from Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum (Árni Magnússon Institute for Icelandic Studies), regarding a new

Icelandic-Polish dictionary. It was decided to publish this message in two languages: Polish and Icelandic, to emphasize the intercultural nature of the project described by the Icelandic lexicographers. The section ends with Mariusz Jakimowicz's reports from the exhibition *Edvard Munch. Drżąca ziemia* ("Edvard Munch. Trembling Earth") and Roman Kraiński from the 24th edition of the Silent Film Festival in Kraków, the main topic of which was the cinematography of the North.

This year's issue of *Studia Scandinavica* was created as a result of editorial cooperation between Gdańsk and Kraków. Together, on behalf of the Editorial Office, we wish you pleasant reading:

Maria Sibińska (University of Gdańsk)

Paweł Szkołut (SWPS University Tischner Affiliate in Cracow)

Marta Hajdyła (University of Gdańsk)